

En aquest món, viure senzillament, costa car

Després de deu anys al capdavant de l'Escola de Pastors, Vanesa Freixa reflexiona en aquest article sobre la situació, encara difícil, de la nova pagesia per tirar endavant projectes plens de valors i coherència amb la sostenibilitat. Són iniciatives de petit format, impulsades per persones que sovint venen de fora del sector i que es fan lloc amb un tarannà diferent, on la sobrietat i la senzillesa són l'esquelet per a una estructura que vol mantenir-se a escala humana.

TEXT: VANESA FREIXA RIBA. IMATGES CEDIDES PER L'ESCOLA DE PASTORS DE CATALUNYA

1. Pierre Rabhi, autor del llibre *Vers la sobrieté heureuse*, ed. Babel, 2010

Pierre Rabhi¹, algerià i francès, filòsof i pagès, és un pensador, activista i polític molt conegut a França i en les esferes agroecològiques mundials. Tot i així és gairebé desconegut al nostre país. Quan des de casa nostra hem de buscar una persona pensadora que pugui transmetre idees transgressores (vull dir, des del sentit comú) a l'entorn de la visió i acció de la pagesia, ens costa trobar-ne alguna o algunes que reuneixin les condicions per poder ser aquest portaveu/pensador que tant necessitem, no només el sector (que molts cops ni se'n qüestiona la necessitat), sinó la societat en general.

Rabhi sap explicar molt bé les paradoxes d'aquest sistema que ha portat la pagesia a ser un engranatge més d'aquest sistema del capital que demana producció màxima a preu regalat, sense gaire oposició d'aquells que ho practiquen. Això comporta uns perjudicis molt importants en el futur del nostre país i en la producció alimentària de casa nostra. Terres agrícoles transformades en sòls urbans i industrials, preus de lloguer i compra de terra desorbitats a causa de la competència que suposa les produccions intensives –insostenibles– tant usuals al nostre territori... Com a resultat de tot això ens trobem amb una manca d'accés a la terra per a totes aquelles per-

sones que, tot i tenir una clara vocació i passió per aquest ofici, en ser foranes del sector, no tenen l'oportunitat de llogar o comprar ni un pam de terra digna per guanyar-s'hi la vida i desenvolupar-la-hi.

Avui dia sembla impossible viure d'una manera senzilla sense que ens costi car. L'endeutament sembla que ha de ser el camí inevitable per acabar assolint el somni de viure d'una manera simple, treballant la terra i portant a taula aliments de qualitat i saludables per a tothom.

Veure que es mantenen vius molts projectes de pagesia de petita escala, ecològics, que aposten pel comerç de proximitat oferint qualitat i màxima confiança al client acaba semblant un veritable miracle. Molts estan protagonitzats per persones de fora del sector amb formacions especialitzades, que porten a terme un somni, un ideal programat que, actualment, sembla que estigui "fora d'òrbita" per a aquells empresaris agrícoles que opten més per garantir-se les subvencions que no pas per mantenir una diversitat i coneixement agrícola, que és el que inspira les fornades de la nova pagesia.

Durant gairebé deu anys he estat la responsable de l'Escola de Pastors de Catalunya. Hi han passat, i hi passen, moltes persones amb una convicció molt clara: arribar a ser pagès, tenir un ramat, pasturar i elaborar productes d'acord amb els seus valors i el respecte als processos de la natura.

Aquestes persones han de treballar molt per fer-se un lloc en el sector i tenir-hi un reconeixement. Les seves propostes de petita pagesia, ben dimensionades i gestionades, topen directament amb els plantejament arcaics i poc flexibles d'administracions on el principal argument de renovació del sector primari és la internacionalització i la renovació tecnològica (passant abans pel temut préstec bancari), i per tant són menystingudes i inadaptades a les normatives mal interpretades que aplica el departament. També em fa mal veure i conèixer persones que simplement volen un petit tros de terra per viure-hi i no el troben.

La nova pagesia, molt més sòbria, busca simplement un espai per començar a treballar que tingui unes condicions mínimes –o màximes!

01. Pastors a l'estable.
Foto d'Aida Lesan

– per iniciar un projecte de vida on la prudència en les inversions és un dels pals de pallar. Tracció animal, maquinària petita de segona mà o llogada, ramats de pocs caps ben gestionats i cuidats, rendibilització de les primeres matèries a través de l'elaboració de productes, la gestió de l'entorn natural pensant en què deixaran el dia de demà i garantint-se al màxim una conciliació amb la seva vida que alhora els comporti una realització personal i professional molt més rica. Aquest somni, sobri, avui dia, sembla encara una quimera.

Igualment, i sense voler caure de cap manera en la fatalitat, podem constatar després de tants anys que aquests projectes floreixen tant com les flors d'aquesta primavera. Noves veus que ens demostren que, amb convicció i raó, una altra manera de viure és possible a través de nous comportaments i altres eleccions. Rabhi incita a la insurrecció de les consciències. En hem de tornar

totes les seves formes; 30 cabres (Sara i Miquel) i la nova incorporació concedida més petita de Catalunya amb la seva granja de cabres alpines franceses; l'Arnau Recasens, l'Edu Balcells, l'Eloy González, la Laura Gadea, el Joel Solà, el Joan Martí, el Guillem Martí, el Sisco i tants altres que fan la seva feina en solitari (tan difícil) amb cabres i ovelles; la Roseta de Gavàs (Jesús, Rosa, Àlex i companyia) i el seu projecte de relleu generacional fora de l'àmbit familiar i cooperativa; Girola (Moni, Pepe i Joan) i la perseverança per fer realitat un somni amb la recuperació de la raça Pirenaica per la seva llet; l'Andreu i la Victòria i la revitalització d'un ofici per part de la gent jove de la vall; Montmelús i la recuperació de la pagesia en alçada; la Segalla i la valentia d'introduir noves races i endreçar l'entorn; el Mel Brusaferrri, les seves vaques valldostanes i la visibilització de la seva lluita en solitari davant les incongruències de l'administració; el Miquel Casas per l'amor a l'ofici, pel seu coneixement i per la seva autonomia alegre; l'Enric Esteve i la Dulu i la seva força de voluntat, perseverança i professionalitat; la Marina Collado i el Josep Adell i la responsabilitat de rellevar l'últim pastor del Roncal; la Dolors Serra i la seva convicció de viure com ella vol; la Silvia Rodríguez i el seu bon fer format-

Hem de crear aquest microcosmos en què som persones sobiranes en la nostra presa de decisions

02. Pastors.

a recordar, totes plegades, quins eren els nostres plantejaments inicials, els nostres somnis –sense vergonya–, i no deixar de reprendre'ls amb l'excusa que “el sistema ens obliga”. Hem de crear aquest microcosmos en què som persones sobiranes en la nostra presa de decisions. Aquesta actitud és imprescindible per ser lliure i canviar aquest món.

A mode d'epíleg voldria fer esment d'alguns projectes i persones vinculades a l'escola de pastors que, per a mi, són exemple d'aquest canvi. Segur que m'oblido de gent que aprecio i que valoro molt –me'n disculpo a l'avançada–, però m'arrisco i esmento aquests:

Circus granja familiar (Yas i Albert) i la tosuderia de les ovelles latxes en “territori hostil”, la formatgeria mòbil i el tancament del cercle en

ger; el Joan Manel de Santa Pau i la lluita per fer un obrador senzill; el David Sanromà i la seva voluntat de recuperar els ramats d'ovelles i els camins transhumants a la vall de Camprodon; l'Anna Plana i la lluita per ser pastora, conciliar la seva vida familiar i crear un equip de dones pastores en una vall plena de pastors; i tots els nous pastors de muntanya (Glòria, Maria, Marc, Ivan, Víctor, Jordi i Arnau), que demostren als ramaders més antics que una persona jove, i de “fora”, val i fa una feina més que ben feta.

Com veieu, la paraula “lluïta” molts cops és el comú denominador, perquè això que hauria de ser fàcil, no ho és, i perquè aquesta paraula s'hauria d'anar substituint en el temps per “una deriva fàcil i natural” per aconseguir un objectiu determinat: ser simplement pagès o pagesa.

Aquesta llista només és la punta de l'iceberg. Hi ha molts més projectes que des de la seva “sobrietat feliç” són esperança del canvi que ve i de la preservació d'uns valors que us convido a reprendre i a entendre com a valuosíssims per a l'autenticitat de la nostra societat. ❀